

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 159.9

Галина Патриляк

Василь Вишньовський, к. психол. н, доцент

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Halyna Patryliak

Vasyl Vyshnovskiy, Ph.D.; Assoc. Prof

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

PERSONAL READINESS AS A FACTOR OF EFFECTIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

Наш час характеризується соціальними трансформаціями, які визначають новітні соціально-економічні умови будь-якої професійної діяльності, особливої важливості набувають саме внутрішні, психологічні ресурси сучасної особистості. Власне стійкість, стабільність а, головне, якість професійної діяльності забезпечується особливостями особистісної готовності професіонала. Особливе значення належить особистісній готовності медичних працівників до виконання професійних дій та обов'язків як фахівців, котрі покликані надавати медичну, а разом і психологічну допомогу особистості в ситуаціях складних життєвих труднощів та умов життя. Необхідно зазначити що деякі окремі аспекти досліджуваної проблеми вже частково були охоплені увагою дослідників. Наприклад, питаннями становлення та розвитку особистості як в процесі навчання, тобто підготовки до професійної діяльності, зокрема, і безпосередньо в її процесі розглядалися такими дослідниками як: Б.Г. Ананьєв, Г.О. Балл, О.О. Бодальов, В.А. Бодрова, О.І. Бондарчук, Б.С. Братусь, Н.Ю. Волянук, Н.С. Головнюва, В.І. Гордієнко, Є.О. Клімов, Л.М. Карамушка, О.В. Киричук, Г.В. Ложкін, П.В. Лушин, С.Д. Максименко, Л.М. Мітіна, В.Ф. Моргун, В.А. Семиченко, М. Селігман, Е.Е. Симанюк, Л.А. Снігур, Т.С. Яценко та інші науковці. Водночас, можливості формування особистісної готовності медичних працівників до професійної діяльності в складних умовах соціальних трансформацій тим більше в умовах воєнного часу, зі всією специфікою ведення сучасних воєнних дій, висвітлені недостатньо.

В психологічному словнику тлумачення поняття особистісна готовність подається як певний стан особистості, що дає їй можливість успішно проникнутись професійним середовищем, швидко професійно розвиватись, та наводяться такі тлумачення особистісної готовності до професійної діяльності:

- це інтегральне особистісне утворення, яке поєднує в собі стійку жадобу до праці в конкретній галузі, наявність відповідних знань, належних вмій,

навичок, в поєднанні з комплексом індивідуально-типологічних та соціально-психологічних рис особистості, які обумовлюють високу ефективність професійної діяльності її функціонування якразу цієї галузі; - це цілеспрямоване вираження самої особистості, яке включає її погляди, переконання, мотиви, почуття, становлення, волю, якості та інтелектуальні властивості, знання, навички, вміння тощо.

Доцільно зауважити, що питанням особистісної готовності особистості власне до певного виду діяльності приділено велику кількість наукових досліджень, в яких розкриваються сама сутність та структура означеного поняття. Зокрема, Н. Кобзар під особистісною готовністю розуміє психічний стан, інтегративну властивість особистості яка має багатоконпонентну структуру, яка є важливим підґрунтям для успішного виконання будь-якого виду діяльності, а також виступає ознакою власне професійної кваліфікації та результатом власної цілеспрямованої підготовки. Особистісна готовність ґрунтується на засвоєнні особистістю особливих знань і вмінь, а також передбачає формування таких взаємозв'язків, настанов і властивостей особистості, які допомагатимуть майбутньому спеціалістові старанно розпочати і добросовісно, творчо виконувати професійні обов'язки, поставленні завдання й функції (Кобзар Н., 2011).

Інший підхід до трактування даного поняття у О. Ігнатюк, який акцентує, що особистісна готовність – целевий стан мобілізації як психологічних, так і психофізіологічних систем індивіда, які забезпечують здійснення певної діяльності. Науковець виділяє кілька площин особистісної готовності до діяльності:

- операційну – володіння спеціальним набором способів дій, знань, певних вмінь та навичок, разом з можливістю оволодіння новим досвідом в межах конкретної діяльності;
- мотиваційну – система мотивуючих властивостей стосовно певної діяльності (пізнавальні мотиви, досягнення самореалізації);
- соціально-психологічну – характеризує рівень зрілості власне комунікативної сфери особистості, а також вміння виконувати колективну розподілену роботу, підтримувати стосунки в робочому колективі, вміння уникати конфліктів, особливо, деструктивних;
- психофізіологічну – готовність всіх систем організму діяти в обраному напрямі.

Кожен стан особистісної готовності до діяльності, як зазначає автор, визначається поєднанням різноманітних факторів, які встановлюють рівні особистісної готовності (Ігнатюк О., 2009).

В. Нікітін наголошує на важливості впливу зовнішніх факторів на розвиток власне особистісної готовності до діяльності фахівця та поділив їх на три великі групи: – соціально-політичні, які включають світову політику, власне у всіх її проявах внутрішню політику країни, також безпеку війни та всесвітньої кризи (макрорівень); важливі стосунки з

адміністрацією установи, психологічний мікроклімат в робочому колективі (мікрорівень); – соціально-економічні які на макрорівні включають соціально-економічну політику країни, проведення справедливої пенсійної реформи, наявність низького рівня інфляції, збільшення заробітної плати, певну стабільність і впевненість на майбутнє; на мікрорівні включають житлові умови фахівця, загальний рівень доходу його сім'ї, тривалість відпустки тощо; – соціально-професійні які включають: сферу професійної захищеності, сферу доступної якісної охорони здоров'я, власне престижність професії, перспективу кар'єрного росту (макрорівень); також можливість творчо самовиражатися, професійно самовдосконалюватись, підвищувати кваліфікацію, неформальну освіту, створення умов керівництву установи допрофесійного росту (Левшенюк Н., 2018).

Здійснивши психолого-педагогічний аналіз наукових праць з даної проблеми можемо виділити два основні підходи до розуміння визначення змісту та самої структури особистісної готовності: функціональний, який розглядає готовність як деякий стан психічних функцій, що забезпечує високий рівень здобутків при здійсненні певного виду діяльності та особистісний, де готовність розглядається як результат власне підготовки до певної діяльності.

Перелік використаної літератури:

1. Гуменна І. Особливості підготовки майбутніх лікарів до професійної комунікації. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2015. № 1(48). 2015. С.100-104.
2. Ігнатюк О. Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика : монографія. Харків : НТУ «ХП», 2009. 432 с.
3. Кобзар Н. Готовність майбутніх менеджерів туризму до міжкультурної комунікації та її компоненти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Луганськ. 2011. № 14(225). Ч. I. С. 48-52.
4. Сміла Н. Особистісні фактори становлення психологічної готовності майбутніх медиків до професійної діяльності. Проблеми сучасної психології : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка, Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за наук. ред. : С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. Вип. 37. С. 423-433.
5. Левшенюк Н. Складові особистісної готовності викладача післядипломної педагогічної освіти до діяльності в умовах змін, III Всеукр. наук.-практ. конф. Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти. Київ, Україна, 2018. С. 54-58.